

□

***Сайтът Държавна сигурност.com публикува последното интервю на починалия в Париж на 28 юли 2011 г. Дими Паница.**

То е взето от журналиста Христо Христов в началото на 2005 г. и е публикувано във в. „Дневник“ на 5 януари 2005 г. под заглавието „България е объркана и има нужда от компас“.

Разговорът с Дими Паница се провежда малко, след като на 10-годишнината от журналистическите награди „Паница“ през декември 2004 г. той обявява, че на тяхно място учредява награда „Гражданска доблест“. Дими Паница, който рядко даваше интервюта, говори в последното за проблеми, които са актуални и днес.

Роден през 1930 г. в София, **Димитрий-Иван Евстатиев Паница (за приятелите Дими)** напуска България през 1948 г.

„Спасихме се благодарение на застъпничеството на норвежкото правителство, което ни даде поданство, тъй като преди войната баща ми - банкер и финансист, беше и почетен консул на посолството на Норвегия“,

спомня си Паница. Следва трудният път на емигранството – първо Франция, където *„баща ми стана счетоводител в една фабрика, майка ми правеше шапки, а аз започнах да работя в една банка – помощник на помощник на помощника на помощник-касиера“*, а след това Америка. Член е на емигрантската организация “Свободните българи” заедно с приятелите си от детинство Евгени Силянов и Стефан Груев. По препоръка на приятел на брат му през 1952 г. започва да чиракува в списание “Рийдърс дайджест”, където работи 42 години и изкачва всички стъпала на журналистическата кариера, като

Написано от Държавна сигурност.com
Неделя, 31 Юли 2011 15:43

стига до поста зам.-главен редактор (1985). Женен е за французойката Ивон Фуркад. На въпроса дали мечтата на живота му се е сбъднала отговаря:
"Да! Дойде денят, в който се завърнах в България!"

След промените през 1989 г. чрез основаната от него и съпругата му фондация развива активна дейност – организира конференции, спонсорира издаването на книги, отпуска стипендии, провежда семинари с чуждестранно участие по проблемите на демократичното управление, парламентаризма и местното самоуправление. Подпомага БАН (прадядо му Иван Евстатиев Гешов е неин дългогодишен председател), а от 1991 г. е член на настоятелството на Американския университет в Благоевград.

Каква е причината журналистическите награди "Паница" да се превърнат в награда за гражданска доблест?

- Отговорът е много прост. С тези награди ние поставихме едно начало и вдигнахме летвата високо. Резултатът се вижда най-добре в сборника, който издадохме, с всички отличени материали. Чувствам, че свършихме много полезна работа. Инициативата вече е последвана от други подобни конкурси, които се създадоха през последните години.

Но отдавна мисля, че една голяма част от обществото остава забравена от обществена грижа и трябва да отдадем заслужената благодарност към всички наши доблестни сънародници, които вършат ценна работа за нашето общество и често дори саможертви. Това е, което ме накара наградите да прераснат в нова величина. С изключение на двама души никой не знаеше за моето решение до огласяването му на 16 декември. Писателят Георги Данаилов беше единият човек, с когото споделих тези мои мисли. Това решение назрява от известно време. Казах си, че 10 години е един добър завършек и възможност да обявя края на този конкурс и създаването на новата награда.

Ако се върнете назад, какво всъщност ви накара да започнете?

- Всички сме чували, че всяко общество има печата, който заслужава. В дългите години, прекарани в емиграция, тази стара максима не ме занимаваше особено, защото тя явно не засягаше България. Струваше ми се правдоподобна, но само за свободните страни. И естествено не се отнасяше за насилствено наложени затворени общества, където това, което минаваше за журналистика, се свеждаше до изпълнение на инструкции на партийното ръководство. Тогава информацията в медиите бяха наложени на читатели, лишени на всяка възможност за избор или протест чрез същите методи на цензура и полицейщина, с който режимът беше монополизирал и всички други отрасли на живота. Не беше изобщо сериозно да се говори за свободна журналистика.

Когато се завърнах след емиграция, се замислих върху максимата и да си призная, този път ме заболя и като журналист, и като българин. Като професионалист бях шокиран от всекидневните примери за нарушение на най-елементарните права на журналистиката - като различаване на информация от редакционни мнения, съвестна проверка на източници и факти, спазване на правилен граматичен и приличен език, избягване на клевети и недоказани обвинения. И главно - липсата на чувство за отговорност и към читателите, и към обществото, както и съзнание за ролята на пресата във всяка демокрация. Като българин бях едновременно натъжен и окуражен да констатирам, че журналистите, които срещнах, бяха професионалисти с далеч по-големи качества и талант, отколкото можеше да се предполага от четене на вестниците, в които работеха.

Тогава се роди идеята да помогна за подобрене на незадоволителното състояние на нашите медии и реших да се опитам да поощря позитивното в нашата журналистика. Така през 1994 г. се появиха наградите "Паница". В началото имаше известно неразбиране на целите на конкурса. Изненада за хората, които се включиха, беше решението ми от самото начало изпълнителният съвет на конкурса, в който влизах, да не участва в гласуването на журито, за да има абсолютна пълна прозрачност на конкурса и да не се създава усещането, че по един или друг начин дърпаме конците.

Казвате, че в България има много добри журналисти и лоша журналистика.

- Това е абсолютно вярно. Едно от заключенията, до които стигнах през тези 10 години, е, че проблемът на новата българска журналистика не е в журналистите - имаме чудесни професионалисти. Проблемът е по-скоро в редакторите и в липсата на редактиране на материалите. Преобладават редактори, които слагат неудачни или

Написано от Държавна сигурност.com
Неделя, 31 Юли 2011 15:43

сензационни заглавия на иначе приличен текст, които тенденциозно или произволно променят акцента на репортажа, които не си дават труда да съкращават излишното, непровереното, вулгарното в суровите материали. Безспорно това опира и до политиката на издателите и ръководството на изданията.

Как бихте отнесли към медийната действителност в България думите на Пулицър, че циничната и продажна преса ще създаде с течение на времето народ, който ще бъде толкова вулгарен, колкото и самата тя?

- Тази опасност съществува и виси над нас от самото начало. Изходът от това положение е издателите да направят необходимата революция, но на този етап аз не я виждам. Има няколко издания, които действително са на ниво, но за жалост констатираме понякога нравствена безпътица, в която се намира нашето общество, където идеалът за девойка е да се ожени за борец или че "Биг брадър" е едно от най-хубавите предавания по телевизията, които човек е измислил. Говоря за тази простотия, която все повече и повече се увеличава.

Какъв е балансът между добрата журналистика и печалбата? На Запад този проблем също стои...

- Резултатът е все по-малко добра журналистика и все по-голяма печалба! Феноменът на тази просташина, на опростяването на медиите не е български феномен, той е световен.

Наскоро повечето медии у нас подписаха етичен кодекс на българската журналистика.

- Това е много хубаво и ме зарадва. Сега няма да може някои да се измъкват с обяснения от рода на "не знаехме". Вече се знае какво е почтено, какво е неправилно и какво етично, имаме харта и никой не може да се крие. Важното е хората да си дават сметка, че има издания, които не спазват правилата, които са подписали. Накрая те ще загубят читателите си, които все по-малко им вярват. Аз съм убеден, че българският читател е преситен от простотии, от жълти новини и че това, което му липсва и за което жадува, е по-позитивната, по-обективната, по-обширната информация.

За жалост в опитите за дебат каква трябва да бъде добрата журналистика медиите не бяха достатъчно активни за разлика от някои неправителствени организации. Повечето медии се движат по най-правата линия, отвеждаща до бърза печалба, и не са били обвързани със спазването на някакви морални и етични норми.

Влизаме в поредния предизборен сезон, какви са очакванията ви?

- Безпокоя се, че компроматните войни, водени чрез медиите, ще продължават и това ме ужасява. Ще се леят разни помии, ще има хули и обиди и бог знае какви други неща.

Според вас българите направили ли са информиран избор на Европейския съюз?

- Обикновеният човек в България е неимоверно слабо информиран за ЕС и в този смисъл намирам, че това, което направи това лято холандското посолство с кампанията си "Европейски посоки", беше направено отлично. Затова им свалям шапка на холандците. Единственото, за което съжалявам, е, че един холандски посланик трябваше да прави това, което би трябвало да е работа на нашите министерства.

Проблемите с организираната престъпност и съдебната реформа предизвикват силен дебат - и вътрешен, и външен. Вие как виждате ситуацията?

- Мисля, че имаме сериозен проблем с нашата правна система. Стават неща, които са безумни. И ако си правим илюзии, че ще влезем в ЕС, без да направим нужните реформи, както между другото посочиха редица западни дипломати, това са чисти фантазии. Това, което ме учудва, е, че някои си мислят, че всички тези престъпления, убийства, контрабанди, неефективно правосъдие са само за вътрешна консумация и че човек навън не ги научава. Ами работата на всеки посланик в София е да информира своето правителство за това, което става в тук. Несериозна е реакцията срещу техните изказвания. Като че ли сме решили да обявим война на Европа и на Америка за това, че изказват на висок глас неща, които всеки един от нас знае.

Смятате ли, че към този момент има ясна визия за развитието на България?

- Намирам, че страната е още болна. България е объркана, тя има нужда от компас, който да сочи правилната посока, за да разберат българите къде искат да отидат и да са готови да направят нужните жертви, за да стигнат дотам. Това ни липсва и мисля, че тази липса е пагубна.

Една от инициативите на вашата фондация е Училището за политика. Какво показва опитът ви досега?

- Програмата на обучението в нашето "училище" представлява пет курса на година по пет дни, в които събираме млади лидери и политици, депутати, представители на местната власт, хора на отговорни длъжности. Сред тях има много ценни хора, с потенциал, и нашата цел е да им предоставим информацията, от която се нуждаят, както и темите, по които би трябвало да размишляват. И да ги окуражим за това разбирателство, в което аз толкова вярвам - за една толерантност между различните политически партии и идеи. Стремещът на това училище е да се създаде една нова политическа култура, от която България така много се нуждае.

Оптимист ли сте?

- Виждам младото поколение от политици, общински и държавни служители и съм страшно впечатлен, че постоянно откривам чудесни хора, макар и да остават незабелязани въпреки работата им, която заслужава повече уважение. Това, което тук винаги ме е тревожило, е, че прекалено много всичко се концентрира в столицата. Далеч не е вярно, че каквото става в София, това е България. България е 6 милиона и половина извън София и това е истинската България, която много често е забравена и от властта, и от медиите, и от интелектуалците. Освен по време на изборите, когато започва трескавото събиране на гласове.

От София човек не си дава сметка колко хубави промени стават в страната. Вижете как се промени видът на Хасково, Стара Загора, Габрово и толкова много други градове. Говоря си с хора, които на местно ниво си оправят проблемите и дават тласък на местната икономика. Това ми харесва и в дъното на душата си вярвам и съм пълен оптимист за бъдещето на страната. Виждам, че има хора, които са предприемчиви, инициативни и отговорни, които имат идеи и които са истинските двигатели на промяната. Много от тях са скромни и работливи, не се изтъкват непрекъснато напред, което ме навежда да споделя нещо много скъпо, един завет от баща ми, който винаги ми казваше: *"Никога, никога не се взимай прекалено на сериозно!"* Това беше най-ценното, което ми завеща, и то е моето послание към всички ваши читатели.